

Vlaanderen
is landbouw & visserij

JAARRAPPORT
CENTRA VOORTPLANTINGS-
TECHNIEKEN PAARD

2015

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

JAARRAPPORT

**CENTRA
VOORTPLANTINGSTECHNIEKEN
PAARD**

2015

31.05.2016

COLOFON

Samenstelling

Departement Landbouw en Visserij

Auteurs

Marie-Jeanne Brems
Eveline De Vidts
Karolien Thijs
Hanne Geenen

Verantwoordelijk uitgever

Departement Landbouw en Visserij
Jules Van Liefferinge
Secretaris-generaal

Depotnummer

D/2016/3241/163

Lay-out

Departement Landbouw en Visserij

Uitgave

Juni 2016

Beeldmateriaal

Departement Landbouw en Visserij

Voor bijkomende exemplaren neemt u contact op met

publicaties@lv.vlaanderen.be

Een digitale versie vindt u terug op

www.vlaanderen.be/publicaties

Aansprakelijkheidsbeperking

Dit rapport werd door het Vlaams Gewest met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt echter geen enkele garantie gegeven over de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze brochure. De gebruiker van deze brochure ziet af van elke klacht tegen het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie.

INHOUD

1	INLEIDING	8
1.1	ERKENNING	8
1.1.1	Nationale handel	8
1.1.2	Intracommunautaire handel	8
1.2	BLIK OP DE TOEKOMST	9
1.2.1	Sanitair	9
1.2.2	Zoötechnisch	9
2	ERKENDE CENTRA	10
3	SPERMAWINNING	12
3.1	AANTAL INGEZETTE HENGSTEN	12
3.2	AANTAL ACTIEVE CENTRA	13
3.3	AANTAL DOSISSEN SPERMA	14
3.3.1	Vers sperma	14
3.3.2	Diepvriessperma	15
3.4	VERDELING PER PROVINCIE	17
4	INSEMINATIES	17
4.1	AANTAL GEÏNSEMINEERDE MERRIES	17
4.2	AANTAL CENTRA	19
4.3	VERDELING PER PROVINCIE	20
4.4	DRACHTIGHEIDSRISULTAAT	21
5	EMBRYOTRANSPLANTATIE	22
6	ROL VAN HET DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ	23
6.1	FOKKERIJ - STAMBOEKWERKING	23
6.2	FOKKERIJ – CENTRA VOORTPLANTINGSTECHNIEKEN PAARD	23
7	BESLUIT	23

INLEIDING

Het jaarrapport 2015 over de centra voor geassisteerde voortplanting bij paarden, bevat naar jaarlijkse gewoonte een aantal interessante kengetallen over de winning van sperma, de inseminatie van merries en embryo-transplantaties tijdens het seizoen 2015.

Om deze activiteiten te mogen uitvoeren moet een centrum beschikken over de nodige erkenningen. Deze erkenningen worden afgeleverd door de Vlaamse overheid in het geval van nationale handel en door de federale én Vlaamse overheid in het geval van intracommunautaire handel.

In 2015 waren er 108 centra erkend door de Vlaamse overheid voor één of meerdere activiteiten. Jaarlijks bezorgen deze centra in het voorjaar een overzicht van hun activiteiten met betrekking tot het voorgaande seizoen aan het Departement Landbouw en Visserij. Deze gegevens worden verwerkt en vergeleken met cijfers van voorgaande jaren. Het jaarverslag geeft waardevolle informatie over tendensen in de sector.

Het Departement Landbouw en Visserij dankt de bedrijfsleiders van de centra voor het ter beschikking stellen van deze informatie.

RESULTATEN SEIZOEN 2015

1 INLEIDING

1.1 ERKENNING

Het winnen, behandelen of bewaren van sperma, eicellen en embryo's, bestemd voor derden, mag uitsluitend uitgevoerd worden door centra die daarvoor een erkenning hebben.

Sinds 1 januari 2011 is het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor de landbouw nuttige huisdieren, van kracht. Dit besluit staat ook bekend als het Fokkerijbesluit.

Het Fokkerijbesluit bepaalt in artikel 35 het volgende: **“Voor het winnen of opslaan van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen is een erkenning vereist met het oog op het in de handel brengen ervan onder de vorm van een verkoop, een bezit met het oog op verkoop, een aanbieding voor verkoop en iedere beschikbaarheidsstelling, levering of overdracht aan derden tegen of zonder vergoeding, met het oog op gebruik”**.

De erkende centra mogen enkel sperma winnen, bewaren of verhandelen van hengsten die door een erkende vereniging of organisatie van fokkers zijn toegelaten tot de voortplanting. Deze hengsten beschikken over dekcificaten en hun nakomelingen kunnen ingeschreven worden in een stamboek van een erkende vereniging of organisatie van fokkers.

1.1.1 Nationale handel

De centra die sperma, eicellen of embryo's winnen of opslaan die uitsluitend bestemd zijn voor de nationale handel, worden erkend door de Vlaamse overheid. Het Departement Landbouw en Visserij houdt toezicht op het vervullen van de erkenningsvoorwaarden. Deze voorwaarden hebben betrekking op:

- ▶ infrastructuur en uitrusting waaraan het centrum moet voldoen;
- ▶ zoötechnische voorwaarden waaraan donorchengsten moeten voldoen;
- ▶ administratieve voorwaarden waaronder de productie en de handel van sperma, eicellen en embryo's moet gebeuren.

1.1.2 Intracommunautaire handel

De centra die sperma, eicellen of embryo's winnen, die bestemd zijn voor de intracommunautaire (IC) handel, worden zowel door de Vlaamse overheid erkend als door de federale overheid, meer bepaald door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV).

- ▶ De Vlaamse overheid is in dit geval bevoegd voor de zoötechnische en administratieve voorwaarden.
- ▶ De federale overheid is bevoegd voor de voorwaarden betreffende de infrastructuur en de uitrusting van het centrum en de sanitaire aspecten waaraan donorchengsten en donormerries moeten voldoen.

Onderstaande tabel 1 geeft een overzicht van de activiteiten waarvoor een erkenning verleend wordt, samen met de bevoegde overheid.

Tabel 1: overzicht van te erkennen activiteiten en bevoegde overheid

Activiteit	Overheid die de erkenning verleent
Winning van sperma – nationaal	Vlaamse overheid
Opslag van sperma – nationaal	Vlaamse overheid
Winning van sperma – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Opslag van sperma – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Winning van embryo's – nationaal	Vlaamse overheid
Opslag van embryo's – nationaal	Vlaamse overheid
Winning van embryo's – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Opslag van embryo's – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Winning van eicellen – nationaal	Vlaamse overheid
Opslag van eicellen – nationaal	Vlaamse overheid
Winning van eicellen – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Opslag van eicellen – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV

1.2 BLIK OP DE TOEKOMST

1.2.1 Sanitair

Momenteel is het FAVV op federaal niveau bezig met het uitwerken van een nieuw koninklijk besluit tot vaststelling van de veterinaire voorschriften voor de handel en de invoer van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen en tot vaststelling van de voorschriften voor spermacentra, spermaopslagcentra, embryoteams en embryoproductieteams, net als de voorschriften voor als donor fungerende paardachtigen.

Belangrijkste nieuwigheden aan dit koninklijk besluit zijn de bepalingen met betrekking tot de nationale handel. Dit betekent dat vanaf de inwerkingtreding van dit besluit, de centra die sperma, eicellen of embryo's verhandelen voor de nationale handel, een toelating zullen moeten hebben van het FAVV. Het FAVV zal hierbij voorwaarden opleggen in verband met de sanitaire aspecten waaraan de infrastructuur van het centrum en de donordieren moeten voldoen. De datum van inwerkingtreding van dit koninklijk besluit is momenteel nog niet gekend.

1.2.2 Zoötechnisch

In de eerste helft van 2016 werd de nieuwe Europese Fokkerijverordening goedgekeurd door het Europees Parlement en de Europese Raad. Deze verordening zal eind 2018 in werking treden en regelt de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de handel en de binnenkomst in de Europese Unie van fokdieren en de levende producten (sperma, eicellen en embryo's) daarvan.

Deze nieuwe Fokkerijverordening zal een invloed hebben op de erkenning en werking van de centra voor de geasisteerde voorplanting, onder andere door de bepalingen over:

- ▶ voorschriften voor de erkenning van stamboekverenigingen en de goedkeuring van hun fokprogramma's;
- ▶ voorschriften voor de inschrijving van fokdieren in stamboeken;
- ▶ voorschriften voor de toelating van fokdieren en levende producten daarvan tot de voortplanting;

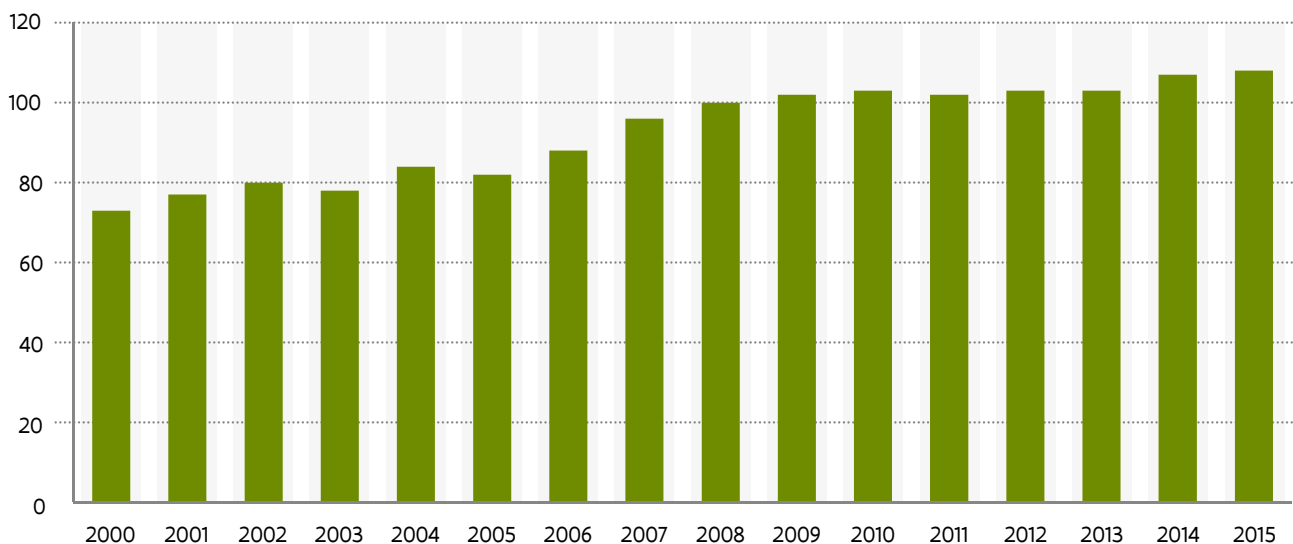
- ▶ voorschriften voor prestatieonderzoek en genetische evaluatie van fokdieren;
- ▶ voorschriften voor de afgifte van zoötechnische certificaten voor fokdieren en voor levende producten daarvan.

In de loop van 2016-2017 zal het Vlaams Fokkerijbesluit herwerkt worden in overeenstemming met de bepalingen van de nieuwe Fokkerijverordening en zal de fokkerijsector geïnformeerd en geconsulteerd worden over de veranderingen.

2 ERKENDE CENTRA

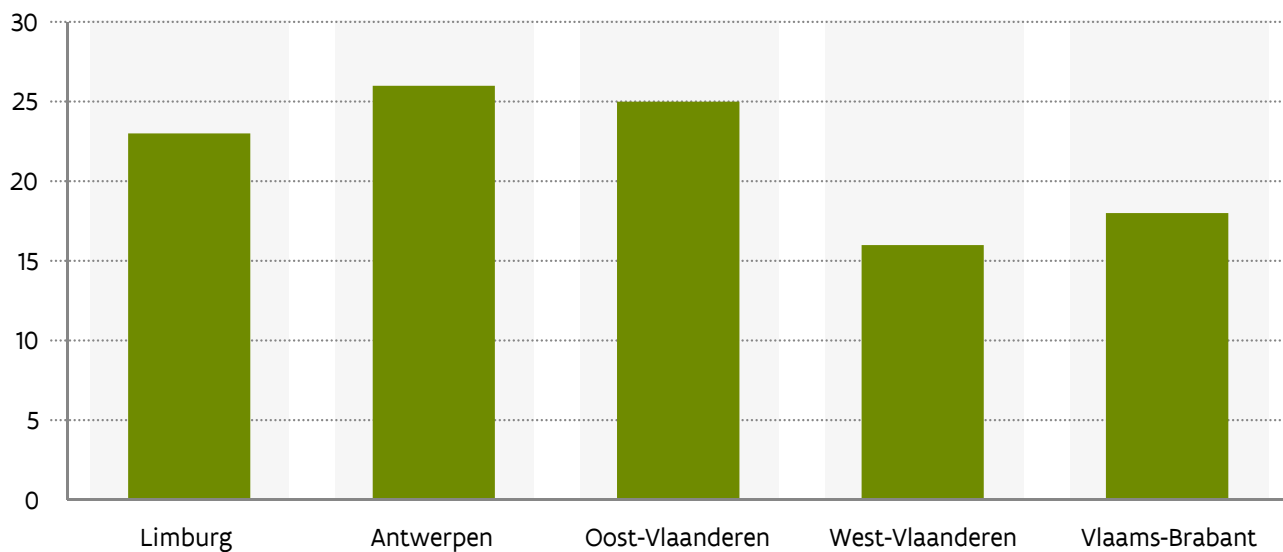
In 2015 waren er in Vlaanderen 108 centra erkend waarop één of meerdere van de in tabel 1 vermelde activiteiten werden uitgevoerd. In de periode 2009-2013 was er een duidelijke stagnatie in het aantal erkende centra. In 2014 steeg het aantal licht tot 107 erkende centra en ook in 2015 bleef dit aantal stabiel (figuur 1).

In vergelijking met 2014, hebben 10 centra hun activiteiten en bijhorende erkenning stopgezet, terwijl er 11 nieuwe centra zijn bijgekomen.

Figuur 1: evolutie van het aantal erkende centra in Vlaanderen

Bijlage 1 geeft de ligging van de erkende centra weer. De centra liggen verspreid over de verschillende provincies waarbij Antwerpen het grootste aantal centra heeft en West-Vlaanderen het laagste aantal (figuur 2).

Figuur 2: aantal erkende centra per provincie

Tabel 2: overzicht van de erkende activiteiten per provincie

	Sperma				Embryo			
	Winning		Opslag		Winning		Opslag	
	Nat.	IC	Nat.	IC	Nat.	IC	Nat.	IC
Limburg	13	6	14	8	6	1	4	1
Antwerpen	19	2	23	3	3	1	3	1
Oost-Vlaanderen	15	4	20	5	6	1	6	1
West-Vlaanderen	6	6	7	7	5	1	5	1
Vlaams-Brabant	12	2	14	2	5	1	1	1
Totaal	65	20	78	25	25	5	19	5

Er is bovendien in Vlaanderen 1 centrum erkend voor de winning en opslag van eicellen voor de intracommunautaire handel.

Onderstaande tabel 3 toont dat de meerderheid van de nieuwe erkende centra zich toelegt op opslag van sperma, inseminaties en embryotransplantaties.

Tabel 3: evolutie van het aantal erkende activiteiten

	Sperma				Embryo			
	Winning		Opslag		Winning		Opslag	
	Nat.	IC	Nat.	IC	Nat.	IC	Nat.	IC
2012	69	20	75	21	12	7	12	7
2013	69	19	74	23	15	6	14	6
2014	70	20	76	25	18	6	16	6
2015	65	20	78	25	25	5	19	5

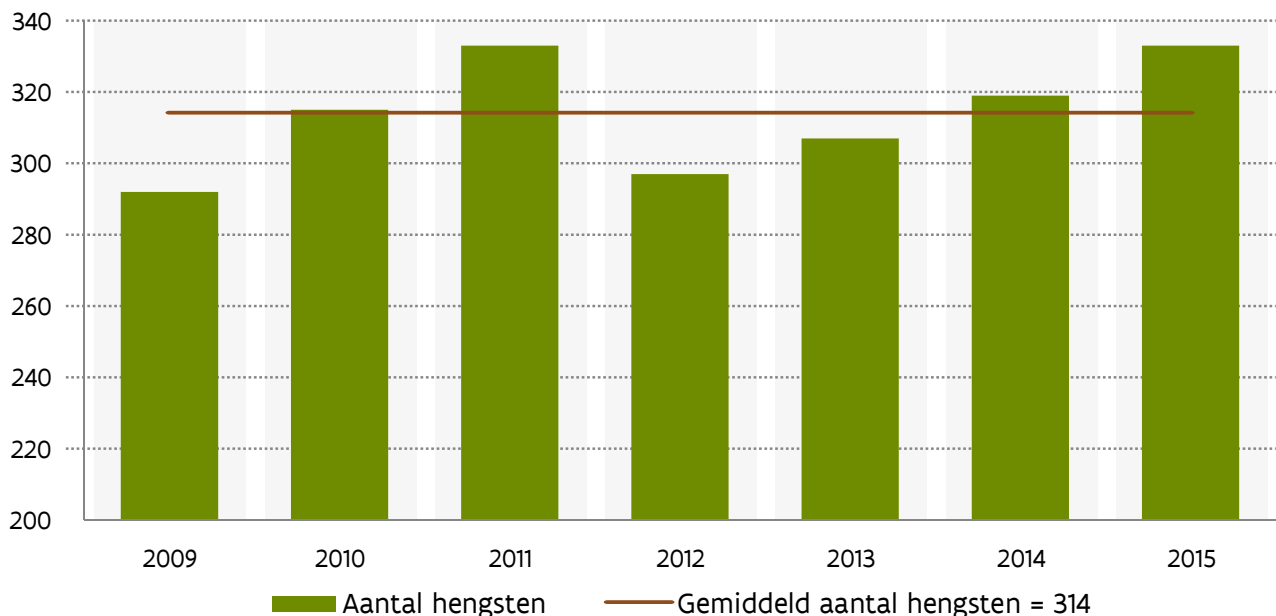
3 SPERMAWINNING

Enkel sperma dat gewonnen wordt in een erkend centrum mag verhandeld worden en gebruikt worden voor de inseminatie van merries van derden. Bovendien mag er in deze centra enkel sperma gewonnen worden van hengsten die door een erkende fokkersvereniging zijn toegelaten tot de voortplanting.

3.1 AANTAL INGEZETTE HENGSTEN

In 2015 waren er in totaal 333 actieve hengsten aanwezig in de centra voor spermawinning. Dit wil zeggen dat er van deze hengsten vers sperma of diepvriessperma werd gewonnen.

Dit aantal kent een lichte stijging van 4,39% ten opzichte van 2014. In figuur 3 is te zien dat het jaarlijks aantal ingezette hengsten schommelt rond de 314.

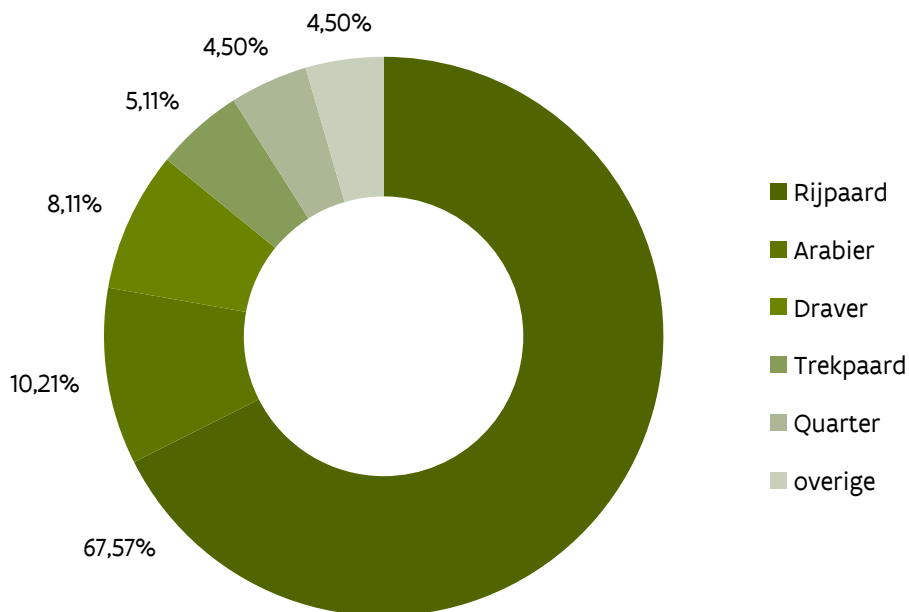

Figuur 3: evolutie van het aantal hengsten waarvan sperma wordt gewonnen

Het merendeel van de hengsten was verbonden aan één centrum terwijl 13 hengsten naar twee of meer centra gingen voor spermawinning. In de meeste gevallen gaat het hier over hengsten waarvan vers sperma op het 'thuiscentrum' wordt gewonnen en waarvan diepvriessperma wordt gewonnen in een gespecialiseerd centrum.

In de onderstaande figuur 4 wordt het aandeel van de ingezette hengsten getoond per type/ras.

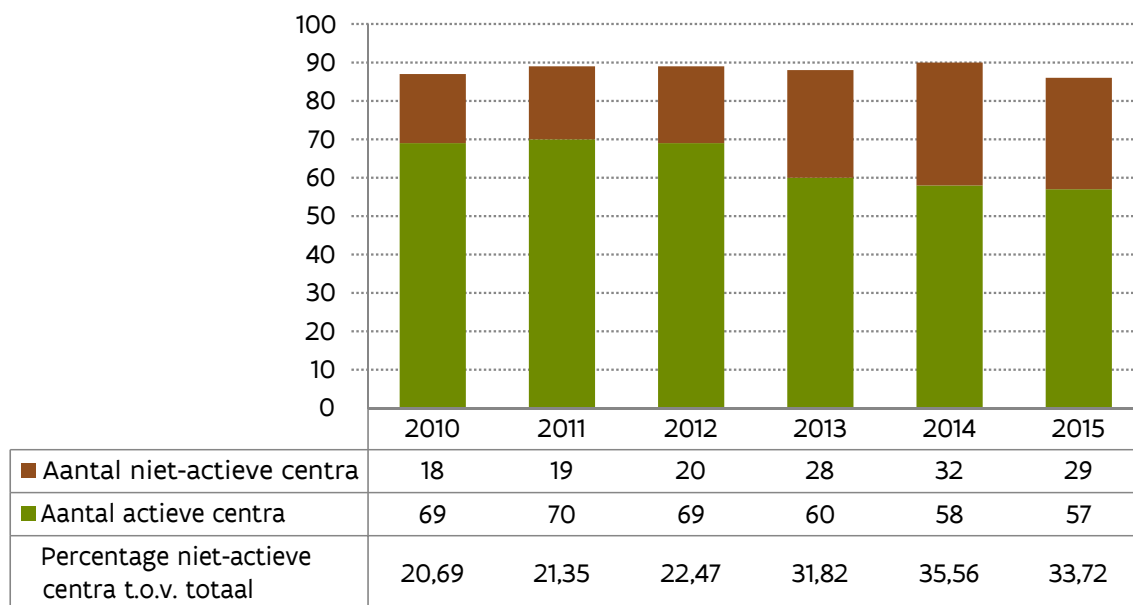
Het merendeel van de ingezette hengsten zijn rijpaarden (67,57%). Dit zijn hengsten die goedgekeurd zijn tot de voortplanting voor stamboeken zoals Zangersheide (Z), Belgisch Warmbloedpaard (BWP), Belgisch Sportpaard (SBS), Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland (KWPN), Selle Français (SF), Holstein, Anglo European Studbook (AES) ... De term 'overige' in figuur 4 omvat de rassen Arabo-fries, Haflinger, Irish Cob, Paint, Pura Raza Española, alsook enkele rijpony's.

Figuur 4: aandeel van hengsten op de centra voor spermawinning, per type/ras

3.2 AANTAL ACTIEVE CENTRA

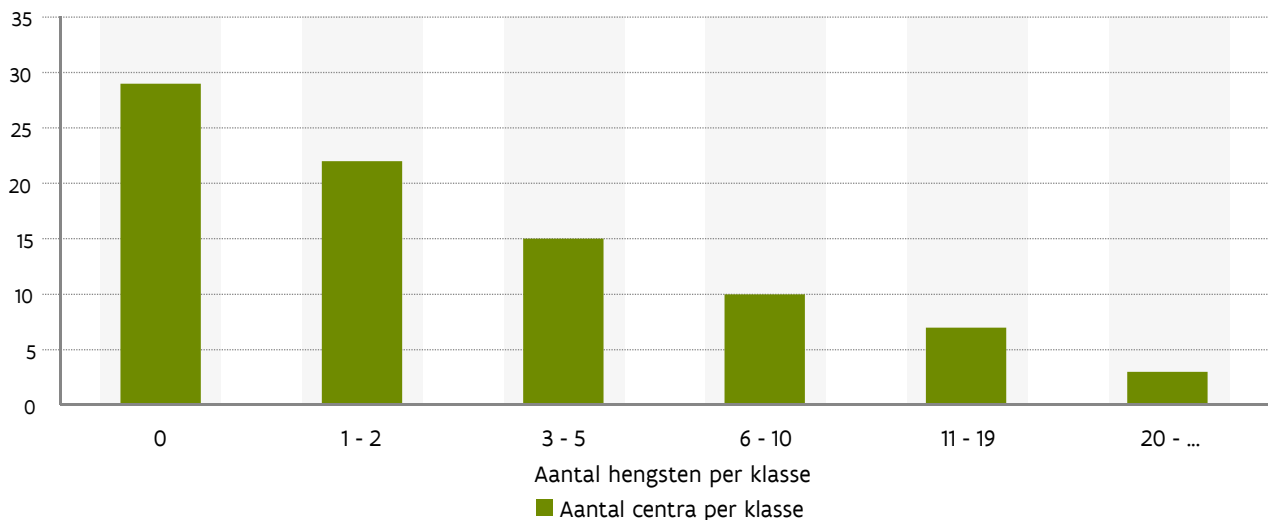
In vergelijking met de voorgaande jaren is het aantal niet-actieve centra duidelijk gestegen van gemiddeld 20,69% in 2010 naar 35,56% in 2014. In 2015 is het aantal niet-actieve centra terug lichtjes gedaald tot 33,72%, te verklaren door de stopzetting van verschillende centra die de voorbije jaren weinig tot geen activiteit hadden (figuur 5). De niet-actieve centra zijn centra die een erkenning bezitten voor het winnen van sperma maar waar in 2015 geen sperma werd gewonnen.

Figuur 5: evolutie van het aantal erkende centra voor spermawinning waar effectief sperma werd gewonnen

Gemiddeld werd er in de centra sperma gewonnen van 5 hengsten. Er is echter veel variatie in het aantal hengsten per centrum (figuur 6). Zo zijn er 22 centra waar slechts 1 tot 2 hengsten langs kwamen voor spermawinning. Er waren 10 centra waar meer dan 10 hengsten actief waren. Hiervan waren er 2 gelegen in Limburg, 3 in Antwerpen, 1 in Vlaams-Brabant en 4 in Oost-Vlaanderen.

Deze 10 centra zijn verantwoordelijk voor 52,84% van het totale aantal gewonnen dosissen vers sperma terwijl 6 centra hiervan ook instonden voor 78,95% van het totale aantal gewonnen rietjes diepvriessperma.

Figuur 6: Aantal centra per klasse

3.3 AANTAL DOSISSEN SPERMA

Sinds 2011 wordt er, bij het opvragen van de cijfers, een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het aantal dosissen vers sperma en het aantal rietjes diepvriessperma.

► Vers sperma:

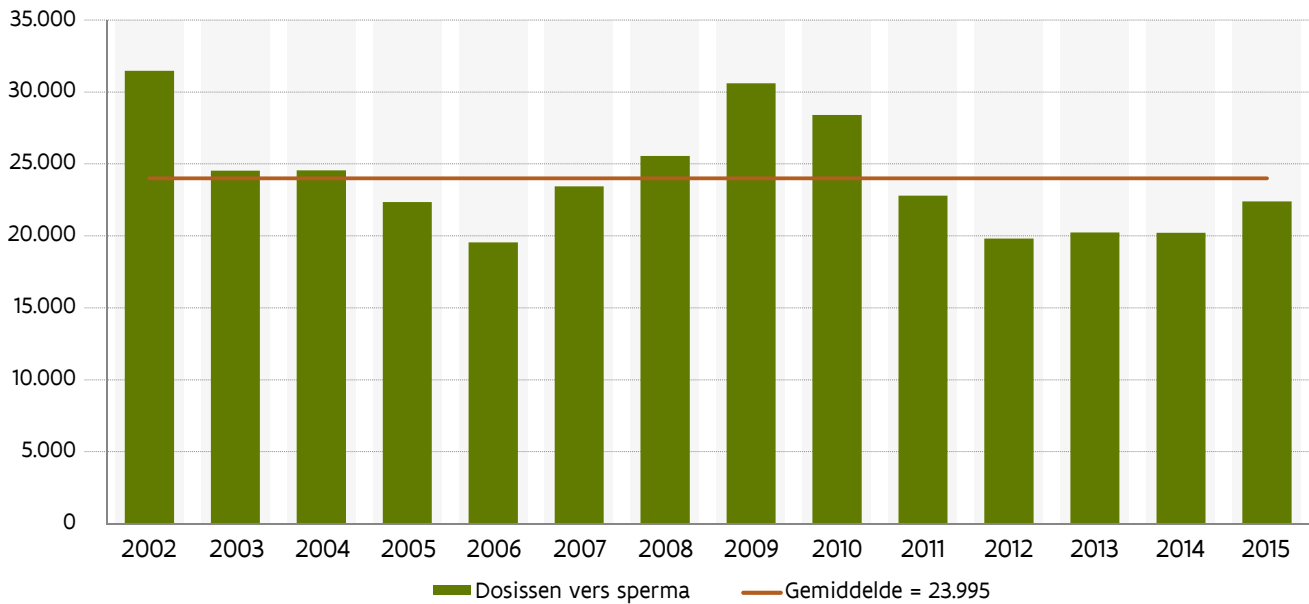
Een dosis vers sperma is in principe die hoeveelheid vers sperma die nodig is om één merrie te insemineren met een goede kans op drachtigheid. In de praktijk komt één dosis vers sperma overeen met één buisje of tube waarin het sperma bewaard en verzonden wordt.

► Diepvriessperma:

De dosis die nodig is om één merrie te insemineren met diepvriessperma, bestaat gewoonlijk uit een aantal rietjes diepvriessperma. Het benodigde aantal rietjes wordt onder andere bepaald aan de hand van de kwaliteit van het sperma en de invriesbaarheid. Dit kan verschillen van hengst tot hengst alsook van dag tot dag.

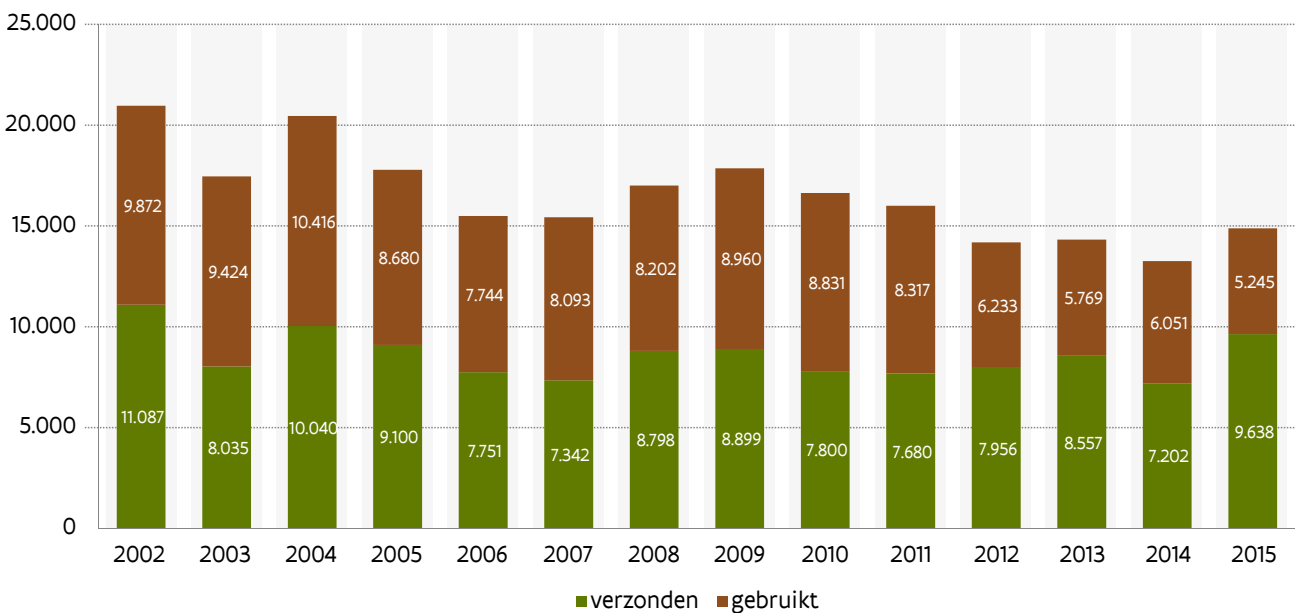
3.3.1 Vers sperma

In 2015 werden er 22.384 dosissen vers sperma gewonnen van 278 hengsten in de centra. Dit is een lichte stijging van het aantal gewonnen dosissen in vergelijking met de periode 2013-2014 (figuur 7).

Figuur 7: evolutie van het aantal gewonnen dosissen sperma

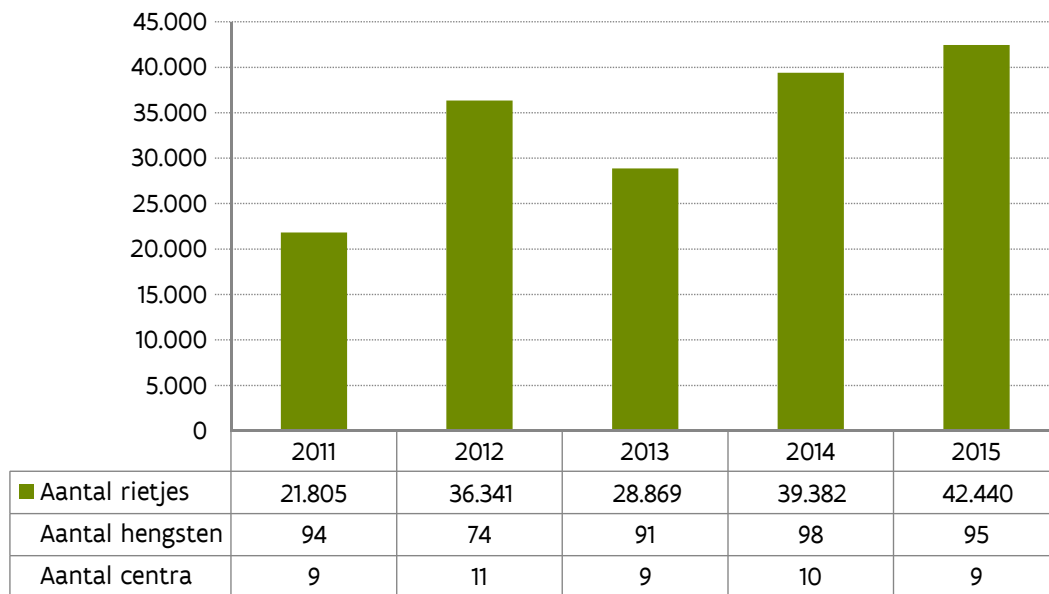
Van het aantal geproduceerde verse dosissen werden er 5.245 dosissen gebruikt in de centra zelf en 9.638 dosissen werden verzonden (figuur 8). In vergelijking met 2014 werden er meer dosissen verzonden en minder dosissen gebruikt in het centrum zelf.

Figuur 8: evolutie van het aantal gebruikte en verzonden verse dosissen

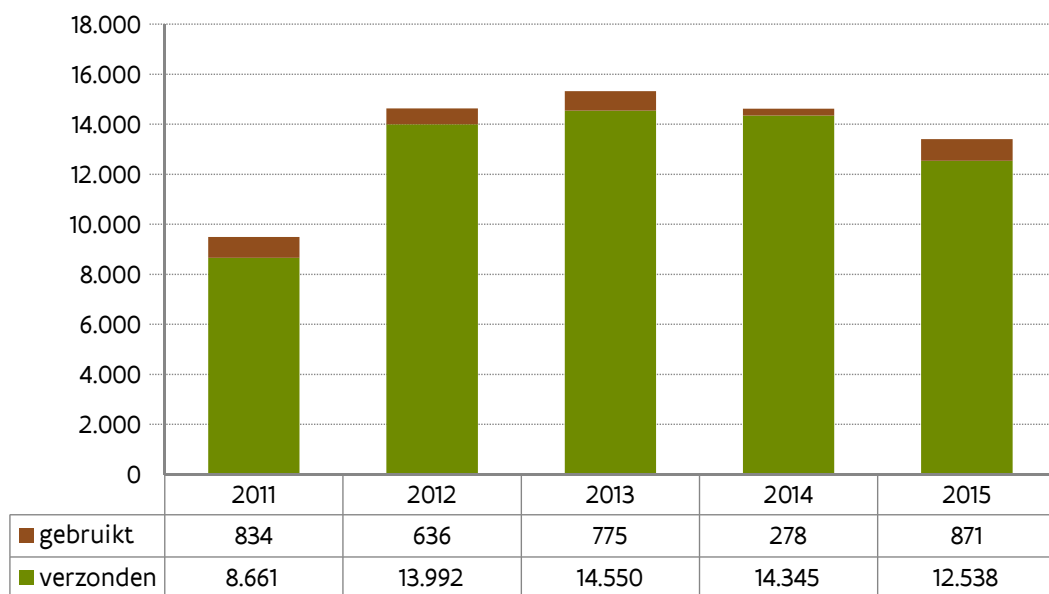
3.3.2 Diepvriessperma

In 2015 werden 42.440 rietjes diepvriessperma van 95 hengsten gewonnen om in te vriezen in 9 erkende centra. In vergelijking met 2014 steeg het aantal gewonnen rietjes met 7,76% (figuur 9). Het winnen van diepvriessperma gebeurt veelal in gespecialiseerde centra die erkend zijn voor de winning en opslag van sperma voor de intracom-munautaire handel.

Figuur 9: evolutie van het aantal gewonnen rietjes diepvriessperma

Het grootste deel van de hoeveelheid gewonnen diepvriessperma wordt ofwel bewaard in het centrum zelf, ofwel verzonden naar klanten. Slechts een kleine minderheid van het diepvriessperma wordt gebruikt voor inseminatie (figuur 10).

Figuur 10: evolutie van het aantal gebruikte en verzonden rietjes

3.4 VERDELING PER PROVINCIE

Tabel 4 geeft het gemiddeld aantal gewonnen verse dosissen weer per centrum voor de verschillende provincies. Hierbij is enkel rekening gehouden met centra die in 2015 actief waren wat betreft spermawinning. In Limburg werd het hoogste aantal verse dosissen gewonnen per centrum terwijl West-Vlaanderen het laagste aantal verse dosissen per centrum had.

Tabel 4: gemiddeld aantal gewonnen verse dosissen per centrum, per provincie

Provincie	Aantal centra	Aantal gewonnen dosissen	Gemiddeld
Limburg	11	7.303	663,91
Antwerpen	16	4.681	292,56
Oost-Vlaanderen	16	8.007	500,44
West-Vlaanderen	8	985	123,13
Vlaams-Brabant	6	1.408	234,67
		Gemiddeld:	392,70

Tabel 5 geeft de situatie weer voor het aantal rietjes diepvriessperma. Uit deze tabel blijkt dat het grootste aantal rietjes gewonnen werd in Vlaams-Brabant.

Tabel 5: aantal gewonnen rietjes diepvriessperma per provincie

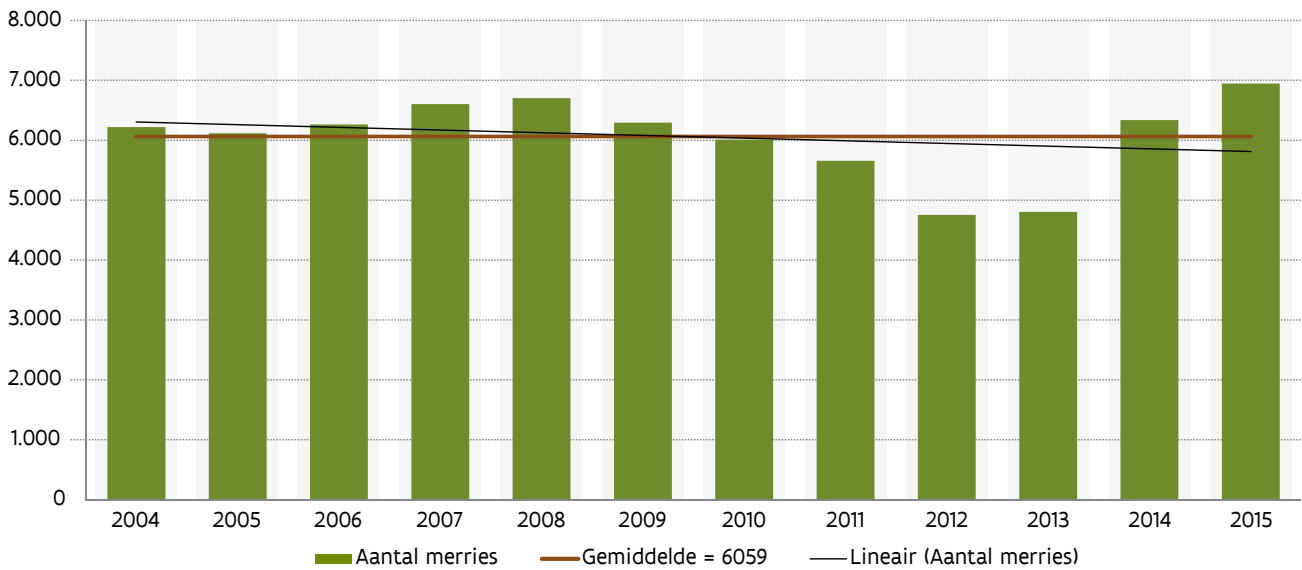
Provincie	Aantal gewonnen rietjes
Limburg	9.577
Antwerpen	8.939
Oost-Vlaanderen	6.202
West-Vlaanderen	4.468
Vlaams-Brabant	13.254

4 INSEMINATIES

Jaarlijks geven de erkende centra cijfers door met betrekking tot de inseminaties die uitgevoerd werden in hun centrum. Hierbij moet opgemerkt worden dat de inseminaties uitgevoerd bij de merriehouders thuis niet opgenomen zijn in de resultaten.

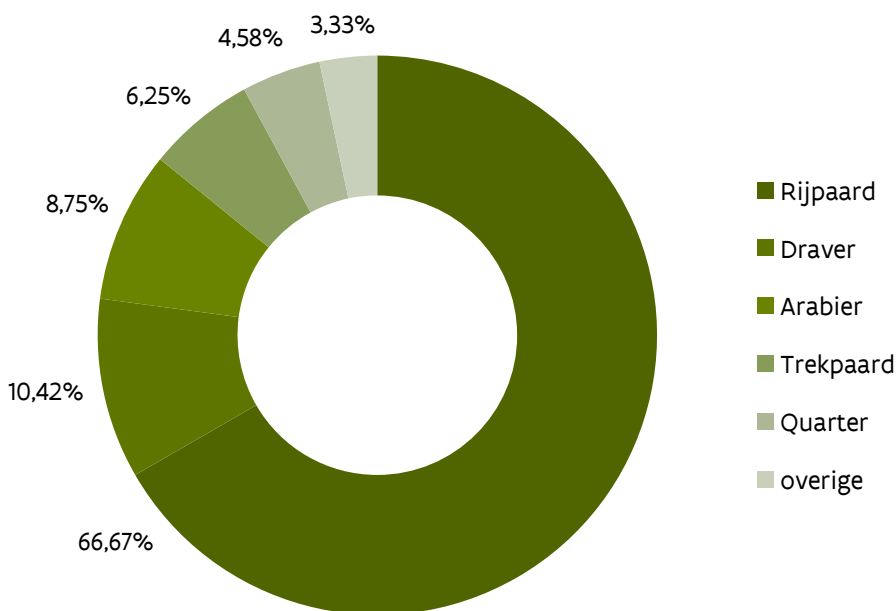
4.1 AANTAL GEÏNSEMINEERDE MERRIES

Er werden in totaal 6.948 merries geïnsemineerd in erkende centra. Na een dalende trend in de periode 2008-2013, is het aantal geïnsemineerde merries terug in een stijgende lijn sinds 2014 (figuur 11).

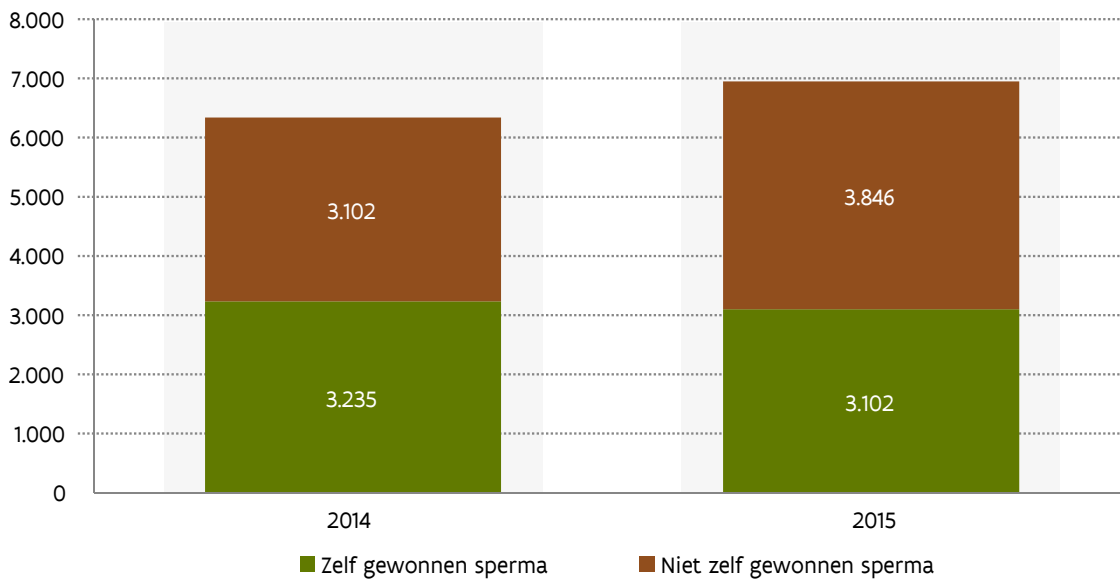
Figuur 11: evolutie van het aantal geïnsemineerde merries

Er werden 3.102 merries geïnsemineerd in 52 centra met sperma dat op de centra zelf werd gewonnen van 240 hengsten. In de onderstaande figuur 12 wordt het aandeel van het aantal ingezette hengsten getoond per type/ras. Het merendeel van de ingezette hengsten zijn rijpaarden zoals beschreven bij figuur 4. De term overige in figuur 13 omvat de rassen Arabo-Fries en enkele rijpony's.

Figuur 12: aandeel van de ingezette hengsten per type/ras (sperma gewonnen op centrum zelf)

Er werden 3.846 merries geïnsemineerd in 49 centra met sperma dat gewonnen was in andere centra. In vergelijking met 2014, is het aandeel merries dat geïnsemineerd werd met elders gewonnen sperma, gestegen (figuur 13).

Figuur 13: aantal merries dat geïnsemineerd werd per type sperma (zelf gewonnen of niet zelf gewonnen)

Onderstaande tabel 6 geeft een overzicht van het gemiddeld aantal hengsten waarvan merries werden geïnsemineerd per centrum en het gemiddeld aantal merries per centrum. Er werd hierbij een onderscheid gemaakt tussen sperma dat gewonnen werd in het centrum zelf (spermawincentrum) en sperma dat in een ander centrum werd gewonnen (inseminatiecentrum). In een spermawincentrum worden gemiddeld minder merries geïnsemineerd en het aantal hengsten ligt beduidend lager.

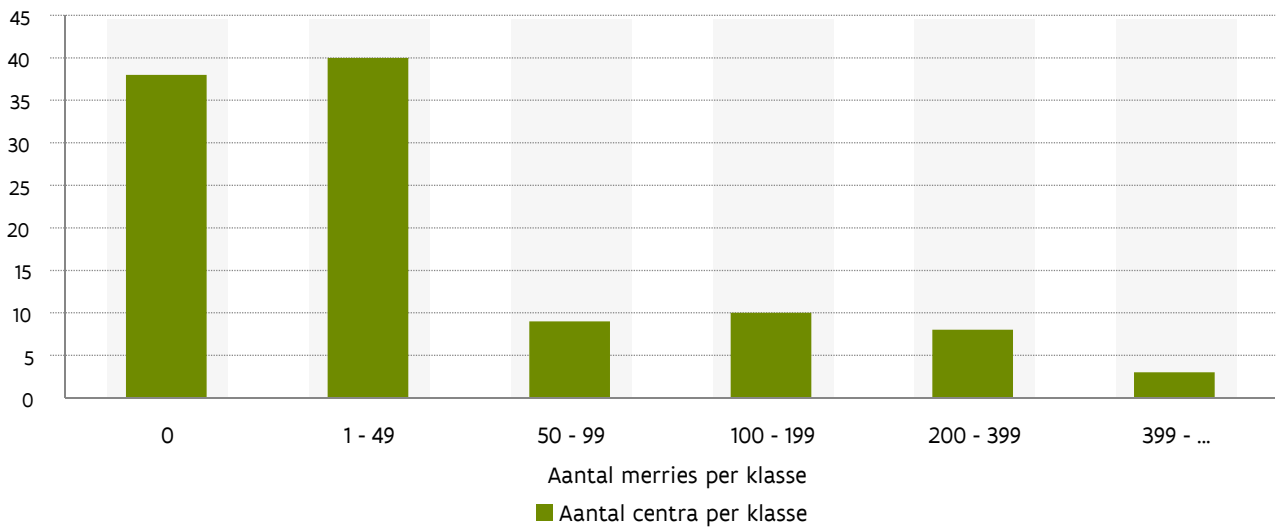
Tabel 6: gemiddeld aantal gebruikte hengsten en geïnsemineerde merries per centrum

	Sperma gewonnen in centrum zelf	Sperma niet gewonnen in centrum zelf
Gemiddeld aantal hengsten waarvan merries werden geïnsemineerd per centrum	4,62	28,20
Gemiddeld aantal merries geïnsemineerd per centrum	59,65	76,92
Aantal centra	52	50

Er waren in 2015 32 centra waar zowel eigen gewonnen sperma werd gebruikt als sperma dat in een ander centrum werd gewonnen. Daarnaast waren er 20 centra die uitsluitend werkten met sperma dat ze zelf gewonnen hadden, terwijl er 18 centra waren die louter sperma insemineerden dat ergens anders was gewonnen.

4.2 AANTAL CENTRA

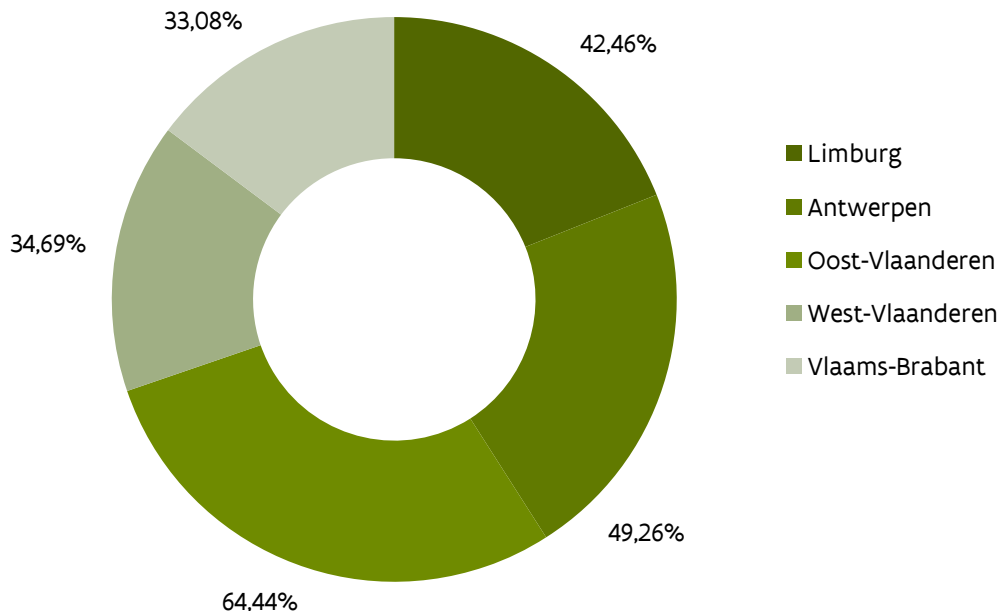
In 2015 werden er in 70 erkende centra merries geïnsemineerd zodat er gemiddeld 99 merries per centrum werden geïnsemineerd. Ook hier is er veel variatie tussen de centra. In figuur 14 wordt het aantal centra weergegeven per klassegrootte. 40 actieve centra hadden minder dan 50 merries geïnsemineerd. Er waren 11 centra die meer dan 200 merries insemineerden. In deze centra werd 60,16% van het totale aantal merries geïnsemineerd.

Figuur 14: aantal centra per klasse (aantal geïnsemineerde merries per centrum)

4.3 VERDELING PER PROVINCIE

De verdeling van het aantal geïnsemineerde merries over de verschillende provincies is weergegeven in onderstaande figuur 15. Het grootste aantal inseminaties werd uitgevoerd in Oost-Vlaanderen (64,44%).

Figuur 15: verdeling van het aantal geïnsemineerde merries per provincie

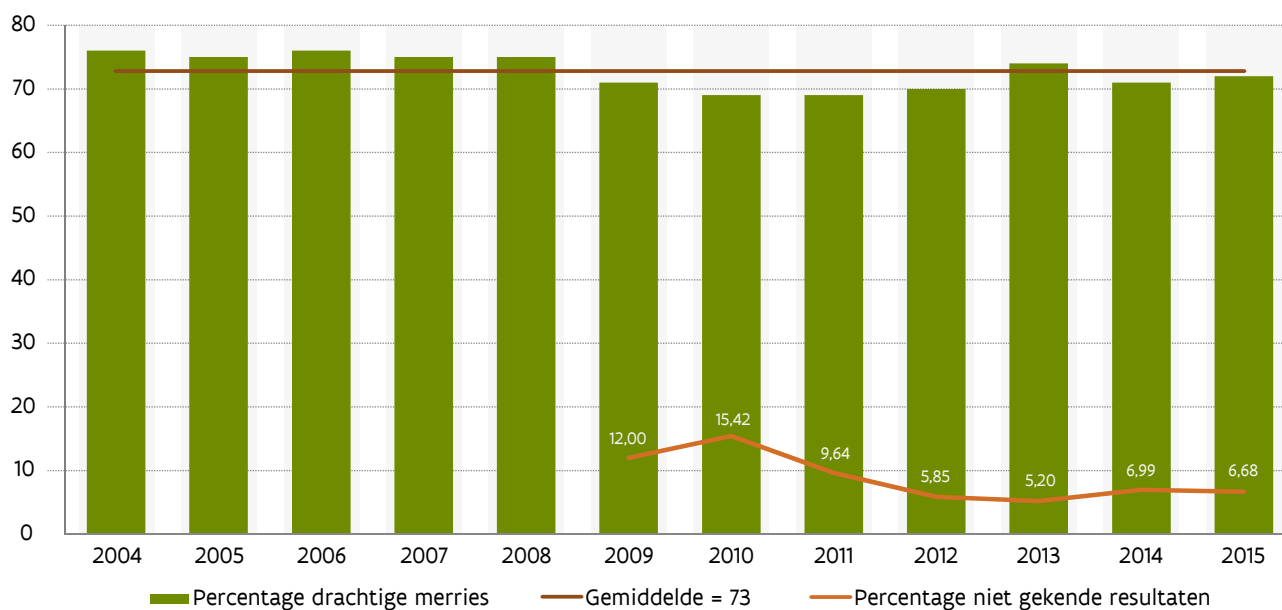
Tabel 7 geeft het gemiddeld aantal inseminaties per centrum weer voor de verschillende provincies. Hierbij werd enkel rekening gehouden met centra waar in 2015 een inseminatie-activiteit plaats vond. Het gemiddeld aantal merries per centrum was in 2015 ongeveer gelijk in alle provincies met een gemiddelde van 99 merries.

Tabel 7: gemiddeld aantal geïnsemineerde merries per centrum, per provincie

Provincie	Aantal centra	Aantal geïnsemineerde merries	Gemiddeld aantal merries per centrum
Limburg	13	1.317	101,31
Antwerpen	16	1.528	95,50
Oost-Vlaanderen	20	1.999	99,95
West-Vlaanderen	11	1.076	97,82
Vlaams-Brabant	10	1.026	102,60
		Gemiddeld:	99,30

4.4 DRACHTIGHEIDSRÉSULTAAT

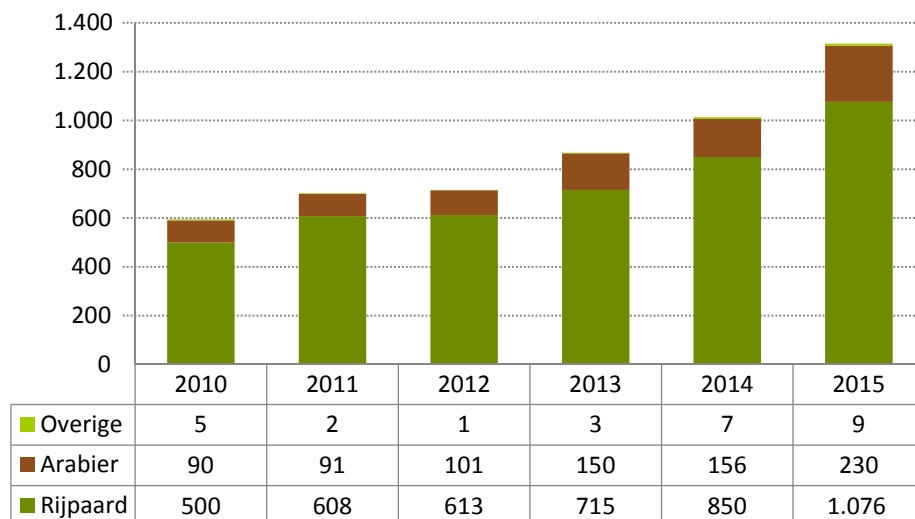
In 2014 was 72% van de merries, die geïnsemineerd werden in de centra, drachtig op het einde van het seizoen (figuur 16). Het gemiddelde drachtigheidspercentage sinds 2004 bedraagt 73%. Hierbij moet opgemerkt worden dat bij 6,68% van de geïnsemineerde merries het resultaat van de inseminaties niet gekend was.

Figuur 16: evolutie van het drachtigheidsresultaat

5 EMBRYOTRANSPANTATIE

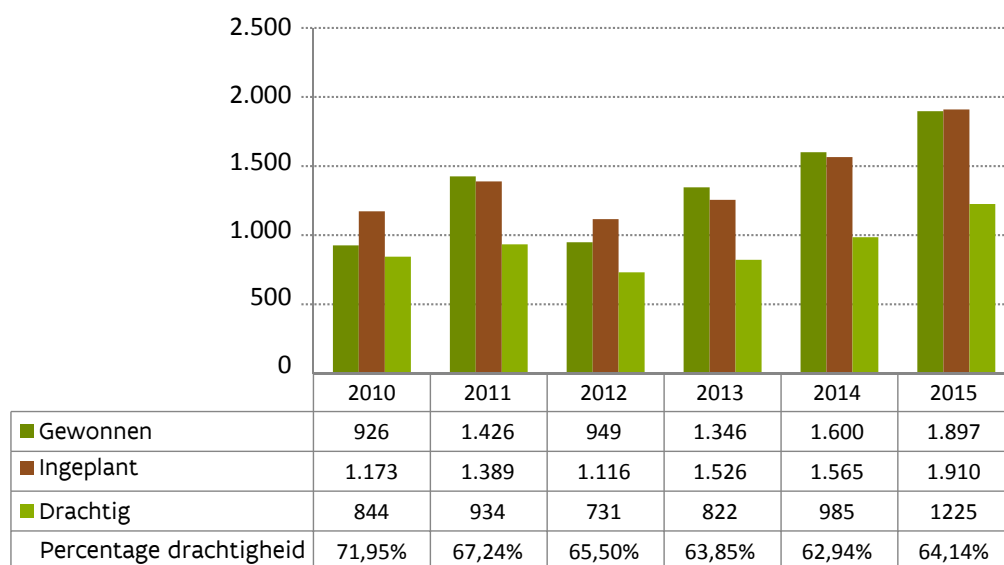
In 2015 werden er embryo's gewonnen van 1.315 donormerries in 23 centra. Deze merries waren hoofdzakelijk rijpaarden (81,83%). Het aantal donormerries is in stijgende lijn (figuur 17).

Figuur 17: evolutie van het aantal donormerries per ras

In de erkende centra werden in totaal 1897 embryo's gewonnen. Hiermee komt het aantal gewonnen embryo's op het hoogste niveau sinds 2010. Uiteindelijk werden er 1.910 embryo's ingeplant bij draagmerries in 10 erkende centra. Het is opmerkelijk dat 88,80% van deze embryo's ingeplant werd in slechts 3 erkende centra, wat aangeeft dat er een sterke mate van specialisatie is in deze sector.

Op het einde van het seizoen waren 1.225 draagmerries drachtig, ofwel 64,14% van de merries bij wie een embryo werd ingeplant (figuur 18). Het drachtigheidspercentage is in 2015 terug gestegen na de dalende trend in de periode 2011-2014.

Figuur 18: evolutie van het aantal gewonnen en ingeplante embryo's en het aantal drachtige draagmerries, alsook het percentage van drachtigheid

6 ROL VAN HET DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ

6.1 FOKKERIJ - STAMBOEKWERKING

De Vlaamse overheid verleent steun aan de fokkerijsector van de paardachtigen in Vlaanderen:

- ▶ door het erkennen van een coördinerende vereniging alsook het erkennen van verschillende verenigingen voor het bijhouden van stamboeken;
- ▶ door het toezien op de correcte uitvoering van de fokprogramma's door de erkende organisaties;
- ▶ door het subsidiëren van prestatieonderzoeken van rijpaardhengsten. In samenwerking met de KULeuven wordt een Genetische Springindex berekend voor hengsten. Dit is een schatting van de erfelijke aanleg van sportpaarden voor springwedstrijden;
- ▶ door het subsidiëren van kosten verbonden aan stamboekwerking;
- ▶ door het subsidiëren van projecten die innovatie en kwaliteitsverbetering beogen in de fokkerij.

6.2 FOKKERIJ – CENTRA VOORTPLANTINGSTECHNIEKEN PAARD

Het Departement Landbouw en Visserij volgt de correcte werking op van de erkende centra voor geassisteerde voortplanting bij paarden en heeft een beleidsondersteunende rol. De centra worden regelmatig bezocht door een deskundige van het departement. Daarbij wordt nagegaan of het centrum in staat is om sperma en embryo's van hoge kwaliteit te winnen of op te slaan en of voldaan is aan alle zoötechnische en administratieve voorwaarden.

7 BESLUIT

De voorgaande jaren, in de periode 2008-2013, was de economische crisis duidelijk voelbaar in de paardensector en bijgevolg ook voor de centra die gespecialiseerd zijn in geassisteerde voortplanting. In het jaarrapport van 2014 was echter al een voorzichtig herstel zichtbaar en deze tendens heeft zich duidelijk doorgezet in 2015. Zo was er terug een stijging in het aantal hengsten waarvan sperma werd gewonnen, het aantal gewonnen dosissen vers sperma en diepvriessperma, het aantal geïnsemineerde merries en ook in het aantal embryotransplantaties.

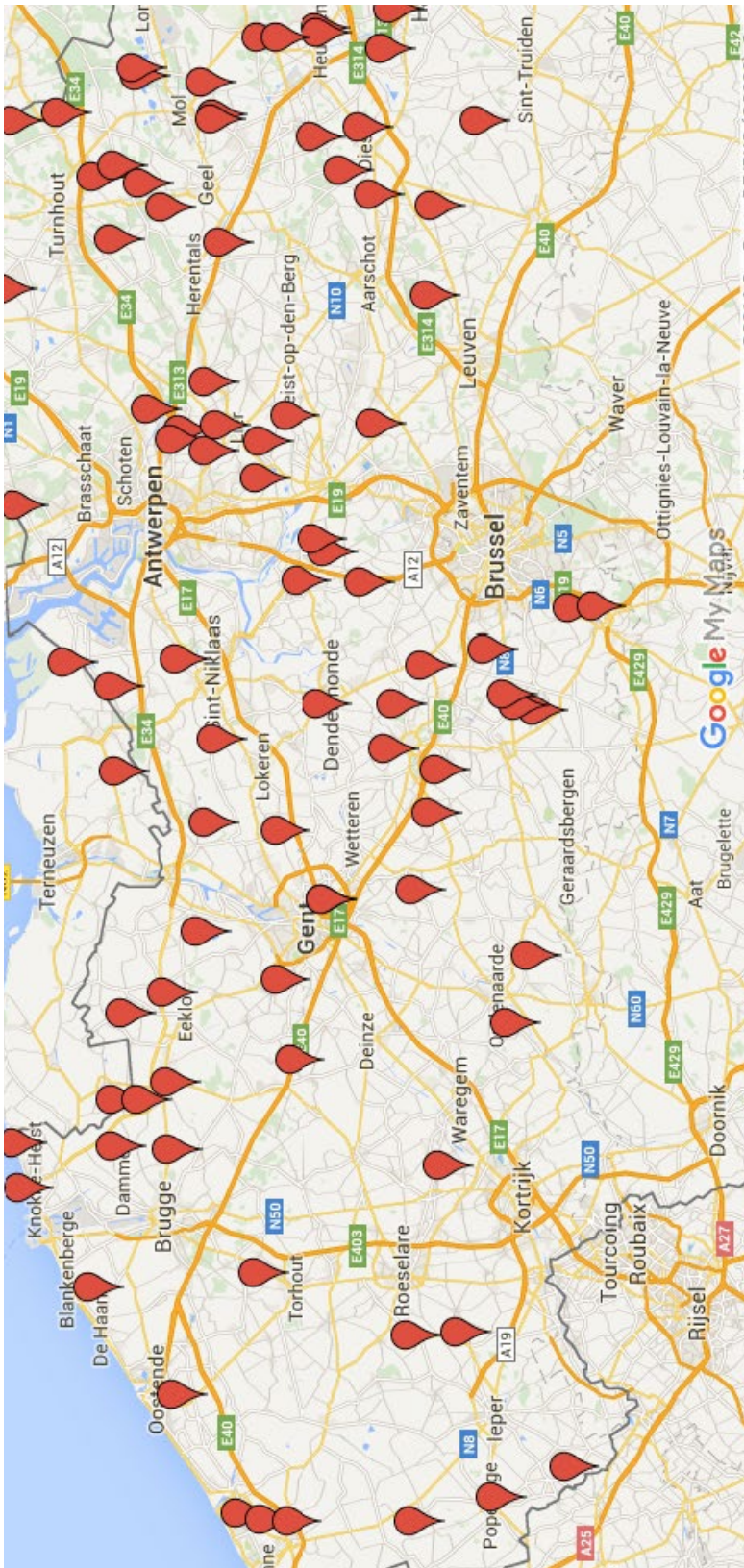
In tegenstelling tot de voorgaande jaren, was er ook een stijging van het aantal actieve centra. Deze stijging kan verklaard worden door het grote aantal stopzettingen van centra die weinig tot niet actief waren en een evenredig aantal nieuwe centra. De meerderheid van deze nieuwe centra legt zich echter voornamelijk toe op inseminaties van merries en embryotransplantaties. Het aantal centra met een erkenning voor winning van sperma lijkt daarentegen een dalende trend te vertonen. Dit, gecombineerd met een groter aantal aangeboden hengsten en een stijging van het aantal gewonnen dosissen vers sperma en rietjes diepvriessperma, geeft aan dat er een zekere mate van schaalvergroting en specialisatie merkbaar is in de sector.

Deze specialisatie is zeker het geval voor de winning van diepvriessperma. In 2015 werd 78,95% van het totale aantal rietjes gewonnen in slechts 6 erkende centra. Centra die diepvriessperma winnen en bewaren zijn veelal erkend voor de intracommunautaire handel aangezien export hier een belangrijke rol speelt.

In de deelsector van de embryotransplantaties ziet men een toename van het aantal erkende centra, veelal dierenartspraktijken die naast inseminatie van merries ook de winning van embryo's aanbieden. Specialisatie is echter ook in de sector van de embryotransplantaties te zien waarbij het overgrote deel van de ingeplante embryo's, namelijk zo'n 88,80%, werd ingeplant in slechts 3 erkende centra.

Samengevat kunnen we dus stellen dat de crisis in 2015 voorbij lijkt te zijn en dat schaalvergroting en specialisatie, net zoals in de periode 2013-2014, sterker tot uiting kwamen. Ook op het terrein wordt dit vastgesteld waarbij 'de groten groter worden en de kleintjes kleiner'. Het blijft voor de erkende centra een uitdaging om in te spelen op deze tendensen. Bovendien zullen de specialisatie en schaalvergroting vermoedelijk versneld worden met de inwerkingtreding van het nieuwe koninklijke besluit tot vaststelling van de veterinaire wetten en de voorschriften voor de handel en de invoer van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen en tot vaststelling van de voorschriften voor spermacentra, spermaopslagcentra, embryoteams en embryoproductieteams, net als de voorschriften voor als donor fungerende paardachtigen.

8 BIJLAGE: LIGGING VAN DE ERKENDE CENTRA VOOR VOORTPLANTINGSTECHNIKEN IN VLAANDEREN

LIJST TABELLEN

Tabel 1: overzicht van te erkennen activiteiten en bevoegde overheid	9
Tabel 2: overzicht van de erkende activiteiten per provincie	11
Tabel 3: evolutie van het aantal erkende activiteiten	11
Tabel 4: gemiddeld aantal gewonnen verse dosissen per centrum, per provincie	17
Tabel 5: aantal gewonnen rietjes diepvriessperma per provincie	17
Tabel 6: gemiddeld aantal gebruikte hengsten en geïnsemineerde merries per centrum	19
Tabel 7: gemiddeld aantal geïnsemineerde merries per centrum, per provincie	21

LIJST FIGUREN

Figuur 1: evolutie van het aantal erkende centra in Vlaanderen	10
Figuur 2: aantal erkende centra per provincie	11
Figuur 3: evolutie van het aantal hengsten waarvan sperma wordt gewonnen	12
Figuur 4: aandeel van hengsten op de centra voor spermawinning, per type/ras	13
Figuur 5: evolutie van het aantal erkende centra voor spermawinning waar effectief sperma werd gewonnen	13
Figuur 6: Aantal centra per klasse	14
Figuur 7: evolutie van het aantal gewonnen dosissen sperma	15
Figuur 8: evolutie van het aantal gebruikte en verzonden verse dosissen	15
Figuur 9: evolutie van het aantal gewonnen rietjes diepvriessperma	16
Figuur 10: evolutie van het aantal gebruikte en verzonden rietjes	16
Figuur 11: evolutie van het aantal geïnsemineerde merries	18
Figuur 12: aandeel van de ingezette hengsten per type/ras (sperma gewonnen op centrum zelf)	18
Figuur 13: aantal merries dat geïnsemineerd werd per type sperma (zelf gewonnen of niet zelf gewonnen)	19
Figuur 14: aantal centra per klasse (aantal geïnsemineerde merries per centrum)	20
Figuur 15: verdeling van het aantal geïnsemineerde merries per provincie	20
Figuur 16: evolutie van het drachtigheidsresultaat	21
Figuur 17: evolutie van het aantal donormerries per ras	22
Figuur 18: evolutie van het aantal gewonnen en ingeplante embryo's en het aantal drachtige draagmerries, alsook het percentage van drachtigheid	22

